

hulpeloos creatuur, dat enkel door de hulp en de genade Gods nog gered kan worden. Ongewild, het schaaft is er ook om ons met zijn wil te verrijken en ons door zijn zachtheid en liefheerlijkheid aan te trekken en te streelen, maar ook waar dit ten volle meetelt, vraagt ge u onwilligkeurig af, waarom dat in zichzelf hulpeloos dier moest geschapen worden. Er zijn ook andere dieren die bijdragen voor onze kleeding leveren, en op allerlei manier ons voor onze kleeding te hulp komen. Maar toch leeft in die andere dieren het schaaft niet weer op. Het schaaft is de type van het enig aantrekkelijke, maar tegelijk ook zoo bang hulpeloze creatuur. De verloren zoon vindt er zijn type in, omdat 't type van het hulpeloos verloren in niets anders zoo sprekend uitkomt, als juist in het zoek geraakte, verloren en daardoor hulpeloos geworden lam. Natuurlijk doet dit er in 't minst niet op, dat ook het verloren schaaft niet voor redding vatbaar zou zijn. Veleer juist op die redding van het verloren schaaft wordt hier nadruk gelegd, maar dan met een geheel eigenaardige bedoeling. Wat hier uit moet komen is, juist, dat de als zondaar geboren mensch in zich zelf hulpeloos in doodelijke verlegenheid omdoelt, en eeniglijk door wat louter verbeurde en miskende genade is, tenslotte nog kan gered worden. Maar dit blijft dan toch, dat bij het schaaft meer dan bij enig ander schepsel die hulpeloze verlorenheid naar voren treedt, en daarom juist dit schaaft, zoo 't dan toch ten slotte gered wordt, de rijke, alles te boven gaande kracht van de reddende genade doet uitkomen.

Zelfs kan en moet men, waar we hier met den Schepper handelen, nog verder gaan. Het moet en mag niet voorgesteld, alsof er onder de velerlei creaturen ook zulke lammeren waren, die in haar hulpeloosheid om reddende genade als schreiden, maar hier vooral moet doorgedrongen tot de nog diepere gedachte, dat we hier handelen van den Schepper, en dat ook het optreden van zoo hulpeloos dier als 't lam in zijn verlatenheid, opzettelijk door Gods heilig bestel tot aanzijn is geroepen om den eenigen en alles te bovengaan rijkdom van Gods reddende genade naar voren te doen treden. De schepping van het hulpeloos lam, en de wonderheilsbeschikking die van Godswege over dit bijna verloren schaap gemaakt wordt, komt hier geheel opzettelijk voor. Ze waren er niet, zoo, dat God de Heere nu met reddende genade tusschen beide treedt. Neen, het geldt hier een hulpeloosheid en verlatenheid, die opzettelijk in 't leven is geroepen, om den rijkdom en de weelde van Gods reddende genade, die hier schitteren moet, in 't volle licht te doen uitkomen. Er is niet een deel der dingen die God schep, maar Hij schep 't alles, en riep alles in 't leven en in 't aanzijn op de bepaalde wijze, waarop feitelijk het schepsel voor ons treedt. God vindt niet 't verloren schaaft, en zint nu op middelen om 't te redden, maar de verlegen positie van het verloren en hulpeloze schaaft wordt opzettelijk door God in 't leven geroepen, om ons den rijkdom van zijn scheppend en reddend vermogen in 't geredde verloren schaaft te doen bewonderen.

Het is in 't wonder plan van de Schepping Gods, dat alzo het verloren schaaft, het verloren lam zijn gehele eenige en eigenaardige plaats inneemt. Niet met zijdelingsche bedoeling, maar geheel opzettelijk wordt het schaaft tot aanzijn geroepen, om aan dat hulpeloos dier de wonder almacht Gods openbaar te doen worden. God vindt niet den jammer van het lam en zint nu niet op vondsten en middelen om het te redden. God vindt niets in de Schepping. Het is alles product van zijn scheppenden zin en scheppend vermogen. En juist met het oog hierop is nu in 't Scheppingsplan Gods ook het zoo hulpeloze lam opgenomen, omdat dit schijnbaar niet te redden dier beeld en type voor ons zou worden van wat God Almachtig in den nood onzer zielen ter onzer redding zou doen, zoodat Hij ons opzettelijk in het hulpeloze schaaft toont, hoe zijn Almacht niet slotte juist omdat Hij 't alzo schep, niet enkel redding kan voortbrengen, maar zulk een wonder redding kan doen uitkomen, dat 't is of onze nood en jammer de Majesteit des Heeren nog rijker doet schitteren, ons tot heil en zijn naam tot prijs. De nadruk moet hier daarom op 't verloren schaaft vallen. Het is de verlorenheid van het hulpeloze schaaft, die op zoo schitterende wijze de tegenstelling doet uitkomen tusschen onze hulpeloosheid en verlatenheid, en de scheppende, vindingrijke genade Gods, die er juist alles op toebereid heeft, om de schittering van zijn genade te verhoogen.

Dr. A. K.

Amsterdam, 24 Sept. 1920.

Op Woensdag 22 Sept. vond de opening der lessen aan de Vrije Universiteit plaats in de zaal der Theologische faculteit. In een samenkomen van Directeuren, Curatoren, Hoogleraren en Studenten hield de prorector Prof. Dr. Geesink daarbij een toespraak.

Na te hebben herinnerd aan het testament van Plato omtrent Xenokrates, wien het niet aan lust, maar aan ijver ontbrak en aan dat van Paulus omtrent de Joden, in Rom. 10:2, wien 't niet aan ijver, maar aan lust ontbrak, en die de waarde van het onderwijs van den Apostel niet erkenden, kwam spreker tot zijn onderwerp: 'Lust en Ijver als een tweerlei beding voor den student onzer Universiteit, om bij het volgen van haar onderwijs, de waarde daarvan te erkennen.'

Na eerst uit het ontstaan der Vrije Universiteit, haar wezen als gereformeerd te hebben doen kennen, werd aangebond dat en waarom voor haar studenten, ter voldoening aan dit tweerlei beding, gereformeerde geestesgesteldheid of mentaliteit noodig is.

Daarna werd gewezen zoo op de gevaren, die van binnen en van buiten deze mentaliteit bedreigen — bij welke laatste onder meer de rectorale Rede, door Prof. Dr. H. Visscher 'Van den eeuwigen vrede tusschen Wetenschap en Religie,' gehouden bij de Dits-viering der Utrechtsche Universiteit, ter sprake kwam, — als op het verweer, dat tegen deze gevaren te bieden is.

En ten slotte op wat, bij voldoende aan

dit tweerlei beding, zoo voor als van den student, na afloop zijner academische studie aan onze Universiteit, te verwachten is.

Voor hem, dat hij, de waarde van dat onderwijs erkennend, die niet alleen zal bepalen naar zijn bevrediging van behoefte aan nuttige, in de maatschappelijke betrekkingen bruikbare kennis, maar ook naar bevrediging zijner behoefte aan waarheid, aan overeenstemming tusschen zijn, door Gods openbaring beheerscht denken, en het zijn en gebeuren van wereld en leven. Daarbij zal hij dan noch eclecticus noch dualist zijn.

En van hem is te verwachten, dat hij, in dezen tijd van ontreding ook op sociaal gebied, naar wat eens de gedachte was die voorzat bij Dr. A. Kuyper, toen hij stichtte onze Universiteit, zal strijden tegen Ongeloof en Revolutie en voor het Geloof aan Gods Souvereiniteit en het Gezag van Gods Woord, waardoor het dwalend denken en daardoor dwalend handelen van menschen kan omslaan in waar, wij naar Gods wil, denken en handelen.

Met belangstelling werd naar dit ernstige en bezielende woord geluisterd. Het was goed, dat Prof. Geesink, waar zelfs van bevriende zijde twijfel was geopperd of het ideaal, dat onze Hoogeschool nastreeft, wel te verwezenlijken is, nogmaals klaar en duidelijk kwam uiteenzetten, waarom geloof en wetenschap niet gescheiden mogen worden en wetenschap in den waren zin des woords alleen van het standpunt des geloofs uit kan verkregen worden.

Moge onder den indruk van dit goede woord de arbeid aan onze Hoogeschool door Hoogleraren en studenten met ijver en opgewektheid worden hervat.

Een schaduw op dit eerste samenzijn na de vacantie werd zeker geworpen door de ernstige ongesteldheid, die Prof. Bavinck trof. Er was in den laatste tijd door openhooping van allerlei arbeid te veel van zijn kracht geleverd. Dat heeft zich gewroken, doordien tijdens de Synode plotseling een inzinking kwam, die zelfs een oogenblik het ergste deed vreezen. Maar God de Heere heeft genadiglijk het gevaar afgewend, en er is goede hoop, dat na enkele maanden van rust Prof. Bavinck zijn taak aan onze School weer op zich zal kunnen nemen.

De Synodale Encycliek.

De Generale Synode van Leeuwarden heeft naar aanleiding van de klachten, die bij haar waren ingekomen over verschillende afwijkingen en misstanden, zoowel wat de leer als het leven aangaat, gemeend tot de Kerkeraden het volgende ernstige woord te moeten richten:

Aan de Kerkeraden van de Gereformeerde Kerken in Nederland.
Weltevarende en Eerwachte Broeders!

De Generale Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland, op 24 Augustus 1920 en volgende dagen te Leeuwarden vergaderd, heeft zich geroepen geacht, zich met een woord van getuigenis en tevens van broederlijke waarschuwing en opwekking te wenden tot U als opzieners der gemeente.

Het valt toch niet te ontkennen, of ook de Gereformeerde Kerken staan heden ten dage in bijzondere mate bloot aan een menigte gevaren, die zoowel de zuiverheid harer belijdenis als de reinheid van haren wandel ernstig bedreigen. De Synode rekent zich gelukkig, te mogen weten, dat — gelijk ook uit de bij haar ingekomen voorstellen duidelijk bleek — er in de Kerken leeft een werkzaam begerte om tegen deze gevaren in de kracht des Heeren te waken en te strijden. Maar ze acht zich toch door deze wetenschap niet ontslagen van de roeping om ook van hare zijde al datgene te doen, wat in haar vermogen is om dezen ijver aan te vuren en ook voor de toekomst levendig te houden.

Verdubbeling van waakzaamheid is zeker dringend noodig. Aan alle zijden toch is waar te nemen een verdwijning en verduistering der geesten. Dit vervult ons met vrees en dennis niet alleen voor hen, die buiten zijn, maar ook voor diegenen uit ons eigen midden, vooral ook onder het opkomend geslacht, die voor dezen ongoddelijken en verderfelijken tijdgeest dreigen te bezwijken.

Er zijn er, die worden medegevoerd door de leerings van het ongelof, dat het Woord des Heeren driestweg verwerpt, en allerlei menschelelijke wijsheid, die dwaasheid is bij God, daarvoor in de plaats stelt. De droeve ervaring, dat in de tijden der bestrijders van Gods Woord soms worden aangetroffen kinderen des verbonds, in den kring onzer Gereformeerde Kerken opgegroeid, mag wel tot ernst en waakzaamheid stemmen.

Nog verleidelijker voor velen zijn blijkaar die richtingen van onzen tijd, die eenzijdig wel het bealste en consequente ongelof niet aanvaardden, maar anderzijds weigeren, hunne kracht alleen te zoeken in de onvoorwaardelijke erkenning van het Woord des Heeren en de daarin ons ontlotene kennis Gods in het aangezicht van Jezus Christus. Immers stelt men daarnaast of daarboven een ander gezag in geestelijke dingen, dat wezenlijk berust in den mensch, zoo niet in zijne rede, dan in zijn gevoel of in zijne geestelijke ervaring. In verband hiermede verkondigt men dan leerings, die in meer dan één opzicht zijn een vernedering van de dwaasheid des kruises met de wijsheid der wereld, waarbij ook de grondwaa-heden van ons Christelijk geloof worden verzwakt of prijsgegeven en soms onder een schijn van vroomheid en een zeer Christelijken naam aanvaard wordt de leiding van den geest, die uit deze wereld is. Het principieel onderscheid tusschen de algemeene en de bijzondere, alleen zagnakende openbaring Gods wordt weggegooid; de belijdenis aangaande Jezus Christus als den eniggeborenen Zoon Gods en zelf God, te prijzen in der eeuwigheid, blijft niet gehandhaafd; de leer der Schrift aangaande de verlossing, die in Christus Jezus is, wordt van haar kracht beroofd; geen enkele van de ons openbaarde Goddelijke verborgenheden blijft onaangetaast; en in verband met dat alles wordt ook voor de praktijk van het leven het Woord des Heeren als onfeilbaar richtsnoer losgelaten en aan den geest

dezer eeuw een al te slappe tegenstand geboden. Terwijl men nu in onze kringen eertijds vasthoudt in de overtuiging, dat de oude beproefde waarheid niet mocht worden ingeruild voor deze vindingen van den menscheleken geest, schijnt er thans bij sommigen een andere gedachte post te vatten, en begint meer dan één het oer te neigen naar leerings, die toch blijken Schrift en ervaring niet anders kunnen brengen dan verslapping des geloofs, verwarring van den geest, verlies van den vrede des harten, en een wandelen op paden, die steeds verder afvoeren van God en van Zijn Woord.

Eene andere openbaring van de geestesverwarring onzer dagen valt op te merken in den bloei van een groot aantal sekten en richtingen, ten deele reeds lang bestaande, ten deele in den nieuweren tijd opgekomen, die eene machtige propaganda drijven en onder ons niet altijd gesloten deuren vinden.

Hierbij is er nadruk op te leggen, dat het in vele der hedendaagsche dwalingen gaat om de fundamente van ons Christelijk geloof. Er hebben in de Christelijke Kerk steeds bestaan en bestaan ook thans nog richtingen, die wel op sommige punten de leer der waarheid niet recht verstaan, maar toch met ons wenschen te buigen voor het Goddelijk gezag der Heilige Schrift en aan de Christelijke leer in alle hoofdzaken van harte vasthouden. Natuurlijk heeft ook tegenover dergelijke afwijkingen de Kerk des Heeren steeds haar waarschuwend woord te doen uitgaan. Wat echter het gevaar in onze dagen zoo groot maakt, is dat, dat allerlei beginselen, opkomend uit het natuurlijk hart, en de ons openbaarde waarheid Gods in haar hartader aantastend, luide worden verkondigd, zij het ook vaak onder allerlei schoonklinkende namen. Daarom is de strijd, dien de Kerk des Heeren hiertegen heeft aan te binden, gelijk te stellen met de worsteling, die ze in de eerste eeuwen had te voeren tegen richtingen als het Gnosticisme en het Manicheïsme, die de levens- en wereldbeschouwing van het natuurlijk menschenhart trachten te doen zegelieren over die van het Christendom en die haar aanhangers in het wezen der zaak tot het Heidendom terugvoeren. Zoo zijn — om slechts deze voorbeelden te noemen — stelsels als de Theosophie en het Spiritisme niet anders dan herleving van aloude Heidense wijsheid, Heidense mystiek en Heidense praktijken. Toch vinden ze blijkaar een vruchtbare bodem onder het tegenwoordige geslacht, dat weer, zoo als meermalen, van ongelof tot bijgeloof vervalt en voor het lediggelaten hart bevrediging zoekt in datgene wat of een looze schijn is, of anderszest op rechtstreeksche verbinding met de machten der duisternis. Zoo bedreigt ook ons hier een ernstig gevaar, wanneer we niet standhouden in de vastheid van des Heeren Woord.

Daarnaast wordt, om weer tot dit enkele voorbeeld ons te beperken, in het Mormonisme nog steeds krachtig gepropageerd een omverwerping van de Christelijke moraal, waartegen niet ijverig genoeg kan worden gewaakt. Immers wordt door deze en dergelijke propagandisten ook onder leden onzer Gereformeerde Kerken overpoosd gewerkt. Velen hunner dienen zich aan onder een schoone schijn. Niet ongaarne beroepen ze zich op enkele woorden uit de Heilige Schrift, immers vertoont ook de Satan zich menigmaal als een engel des lichts; en zoo trachten ze de eenvoudigen van hun geloof te berooven. Ook hier is ernstige reden om te waken en te bidden, opdat er niet velen worden verleid.

Het kon niet nithijven, of de verwerping van Gods Woord moest leiden tot het opstellen van allerlei ongeloftheorieën, waarin de ordeningen, door God blijken Schrift en historie voor het menscheleke leven gesteld, worden geloofend en bestreden. Ook de jammer van den wereldoorlog en zijne gevolgen heeft niet tot bekeering geleid en werd veeleer aanleiding, dat velen zich nog drierter tegen de Goddelijke ordinarieën hebben gekant. Allerlei anti-Goddelijke stelsels, die reeds lang de fundamente der menscheleke samenleving trachten omver te werpen, hebben nu in zoo breeden kring aanhangers gevonden, dat niet zonder grond velen beducht zijn voor een teloor gaan van alle staatkundige orde, van een geregeld maatschappelijk samenleven, ja zelfs van het kostelijk kleinood des huwelijks. En bij die verderfelijke strekking bevatten deze theorieën zooveel aanlokkelijks voor het natuurlijk hart, dat zelfs belijders van den Christus voor haar ontzettende gevolgen niet altijd een geopenoed blijken te hebben.

Zoals leer en leven ten allen tijde nauw verbonden zijn geweest, gaat ook thans met het bovenstaande in breede kringen gepaard een levenspraktijk, die aan alle hooger ideaal is gespeend, en waarin Goddelijke en menscheleke wetten met voeten worden getreden. En ook hier — misschien zelfs hier het allermeest — wordt openbaar, dat de belijders van den Christus zich niet onbesmet hebben bewaard van de wereld. Wel mag dankbaar worden erkend, dat nog op velerlei wijze door de Christenen wordt gevoerd een verblijdende strijd tegen den geest der eeuw. Maar daarnaast is zooveel, dat tot droefheid stemt. Niet alleen bij diegenen onder ons, die schijnen te wankelen op het stuk der Belijdenis, maar ook bij velen, die zeggen, vast te houden aan de zuivere leer, valt op te merken een inzinking der levenspraktijk, en eene wereldlijk-vormigheid, die met zorg moet vervullen.

Wij zeggen dit niet om aan te bevelen eene 'doopersche mijding', die terecht door onze Kerken steeds is veroordeeld; noch om der gemeente lasten op te leggen te zwaar om te dragen, of geboden voor te houden, welke niet op het Woord des Heeren zijn gegrond. De gaven, door God geschonken in het rijk der natuur, en in de ontwikkeling van menscheleke wetenschap en kunst geboden, zal ook de Christen dankbaar waardeeren en gebruiken, zoolang dit waarlijk kan geschieden tot Gods eer, en tot stichting van den naaste. Wat God in Zijn Woord van ons eischt, is niet, dat we uit deze wereld zullen gaan, maar dat we onszelven onbesmet zullen bewaren van de wereld en van den geest, die nu werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid. Maar wanneer we aan dezen elsch de levensopenbaring onzer Kerken toetsen, wie zou dan durven zeggen, dat onze trouw hier niet meermalen heeft gefaald?

Reeds dikwijls, en zeker niet zonder grond, is er gecocustateerd eene verachtering in de genade, eene gemis aan krachtig geloofleven, aan verborgen omgang met God en den Heere Jezus Christus, aan ware verborgenheid des harten, aan een geloofig aangrijpen der beloften Gods in Christus, aan een leven bij het Woord des Heeren, aan terheid der consciëntie bij het verkeer in het midden der wereld. Als rechtstreeks gevolg hiervan openbaart zich eene steeds meer om zich grijpende wereldlijk-vormigheid, een opgaan in de dingen des levens, een dienen van den Mammon, waardoor

somtijds de handel en wandel der Christenen — men denke slechts aan alles wat de oorlogsjaren gaven te aanschouwen — nauwelijks of in het geheel niet meer van dien der wereld is te onderscheiden. Dit jaagt naar het aardse is mede oorzaak, dat bij hoog en laag de rechte verhoudingen in het maatschappelijk leven zoo weinig worden verstaan, en dat ook vele Christenen eene prooi dreigen te worden van bovenbedoelde stelsels, die het op omverwerping der maatschappelijke orde hebben gemunt.

Veel meer nog ware er te noemen. Zelfs moet helaas! worden gevreesd, of niet sommigen onzer zich bezondigen aan de schandelijke praktijken van het zogenaamde Neomalthusianisme, welke toch inhouden niet alleen eene verachting en verwerping van den huwelijks-zegen en eene onderminning der volkskracht, maar ook een opzettelijk vergriep aan het heilij werk des Scheppers en aan de heiligste ordeningen, door Hem voor het natuurlijke leven gesteld, eene opening van den weg voor de ongehoorzaamheid en eene weerhouding der uitbreiding van Christus' kerk in den weg des verbonds.

Wat nog tenslotte niet onvermeld mag blijven, is dit, dat sommigen begeerte bliken slaan naar velerlei, dat totduurder door de Christelijke zede buiten onzer kringen was geweerd, als zijnde of zondig in zichzelf, of anderszest in deze zondige wereld en in zijn thans bestaanden vorm zoo nauw met het leven der zonde verbonden, dat het meedoeden aan dit alles voor de Christenen terecht voor ongeoorloofd gold. In het algemeen schijnt bij velen op den voorgrond te treden de vraag, wat er voor den Christen nog mee door kan, in plaats dat ieder zich allereerst afvraagt, op welke wijze hij, door zijn doen en laten, het meest kan medewerken tot de verhoogen van Gods eer, tot de verkondiging van den naam des Heilands, tot den opbouw der gemeente en tot stichting van den naaste.

Al deze geestelijke krankheden van onzen tijd zijn ons dermate op het hart geboonden, dat wij ons geroepen achten, in den naam des Heeren een woord van broederlijke waarschuwing en opwekking te richten tot U, die als opzieners over de kudde des Heeren gesteld zijt.

Wie onzer zou durven zeggen, dat hij in zijn persoonlijk en in zijn ambtelijk leven heeft gedaan al wat hij schuldig was te doen, en dat hij in geestelijken zin vrij is van het bloed van de kinderen van onzen tijd?

Laten wij dan, broeders! in gebed en arbeid onzer ijver verdubbelen, opdat wij getrouw mogen zijn in het heerlijke werk, dat wij als medebeiters Gods mogen werken tot den opbouw Zijner gemeente en tot bestrijding van de macht der duisternis.

Vergeten wij niet het woord, door den Heere Christus tot Zijne jongeren gesproken, dat er valsehe profeten zullen opstaan, die er velen zullen verleiden (Matth. 24: 11). Zelfs heeft Hij hierbij gewaagd van groote tekenen en wonderheden, om indien mogelijk ook de uitverkoeren te verleiden (Matth. 24: 23). Met angrijpenden ernst getuigt Hij: 'Ziet, Ik heb u nu voorgesagt!' en Hij liet er Zijn riedoordringend 'waaakt!' op volgen. En Paulus schreef aan zijn veelgeliefden zoon: 'Wederleg, bestraft, vermaan in alle lankmoedigheid en leer. Want er zal een tijd komen, dat zij de gezonde leer niet zullen verdragen, maar ketelachtig zijnde van gehoor zullen zij zich leersaars vergaderen naar hun eigen begeerlijkheden, en zullen hun gehoor van de waarheid afwenden, en zullen zich keeren tot fabelen' (2 Tim. 4: 2-5).

Laten wij dan, broeders! den ernst der tijden en de roepstem van des Heeren Woord verstaan. Laten de Dicenaren des Woords en ook de Ouderlingen, ijverig het Woord Gods onderzoeken, en tevens kennis nemen van de geestesstroomingen onzer dagen, opdat zij krankheid en medicijn beide mogen kennen.

Laten wij zorg dragen, dat in den Dienst des Woords niet alleen de waarheid worde verklaard en toegepast, maar ook, zoover dit noodig is, de dwaling — vooral in haar hedendaagsche vorm — worde ontdekt en bestraft; en dat ook in het catechetisch onderwijs het zaad der gemeente wapenen ontvange in den strijd tegen de leugen.

Laten de Ouderlingen op dezen arbeid der Dicenaren in getrouwheid toetien. Maar laten zij ook bedenken, dat tot het ouderlingen-ambt behoort het tegenspreken der dwalingen: immers eischt de heilige apostel, dat een opziener 'vasthoudt aan het getrouwe woord, dat naar de leer is, opdat hij machtig zij, beide om te vermanen door de gezonde leer, en om de tegensprekers te weerleggen'. (Titus 1: 9). Laat er dan ook in dezen oefening zijn, opdat niet de zielen verward raken in de strikken der duisternis, mede door de onbekwaamheid van hen, die over haar behoorden te waken.

Laten wij in al onzen arbeid, ook in het bezoeken der huizen, doen schijnen het licht van 's Heeren Woord tegenover de duisternis, die de volken bedekt, en de schemering, waarin velen willen wandelen; laten we alom verkondigen het heilig recht des Heeren, en de groote heide Gods, in Christus Jezus ons bewezen. Laten we bidden en strijden, opdat het zwakke worde versterkt, het afgedwaalde worde wedergebracht, en de gemeente van onzen Heere Jezus Christus in deze duistere tijden brantwoorden aan hare heerlijke roeping, om te zijn eene stad op een berg, een licht op den kandelaar, om aan eene wereld vol zonde en ellende door belijdenis en wandel te verkondigen de deugden van Hem, die ons uit de duisternis groepen heeft tot Zijn wonderbaar licht.

Weest dan wakker, broeders! en ziet toe op het erfdeel des Heeren. Wandelt lief in voorrechtigheid en in de vreere Gods. Benadringt u, dat gij onbevlekt en onstraffelijk moogt bevonden worden. Wij reizen naar eene stad, waar heiligheid het eeuwige sieraad zal wezen. Een iegelijk die deze hoop op Hem heeft, die reinigt zichzelf, gelijk Hij rein is.

Hem nu, die machtig is, u van strijkelen te bewaren, en onstraffelijk te stellen voor Zijne heerlijkheid, in vreugde, den alleen wijzen God, onzen Zaligmaker, zij heerlijkheid en majesteit kracht en macht, beide nu en in alle eeuwigheid! Amen! (Judas: 24, 25).

De Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland namens haar

Dr. J. van der Munnik, voorzitter.
Dr. J. C. de Moor, assessor.
Dr. A. de Geus, te scriba.
Dr. G. Keizer, te scriba.

Opdat ook de gemeente van dit getuigenis kennis neme, verzoeken wij U, het bovenstaande van den kansel te doen voorlezen.

Misschien is dit Synodale schrijven wat lang uitgevallen en had de indruk krachtiger kunnen wezen, wanneer het schrijven korter was geweest, maar dit neemt niet weg, dat de Synode een goed werk heeft

gedaan met de opzieners der gemeente te wijzen op de vele gevaren, die in onze dagen het leven der gemeente bedreigen. Moge dit schrijven, dat naar den wensch der Synode op den kansel aan de gemeente zal worden voorgelezen, maar dat toch in de eerste plaats voor de ambtsdragers bestemd is, invloed ten goede uitoefenen. Het moge de kerkeraden verwakkeren om met te meer ernst den strijd aan te binden tegen de verschillende afdwalingen en zonden, waarop de Synode wees. Zal dit met vrucht geschieden, dan is niet alleen scherp toezicht op de gemeentelieden gewenscht, maar dan dienen de ambtsdragers zelf een goed voorbeeld te geven. En met name mag er wel eens op gewezen worden, dat de ouderlingen naar het Woord der Apostelen bekwaam moeten zijn, niet alleen om bij het huisbezoek stichtelijk te spreken, maar ook om de dwalingen van onzen tijd te wederleggen en te weerstaan.

Dr. H. H. K.

Kootwijks Scholen

In hartelijken dank ontvangen van N. N. te Zeist, f. 5.—; van den heer C. B. te Ermelo (Unieff), f. 2,50; van mejuffrouw M. L. te Bussum, f. 10.—; door bemiddeling van Dr. B. van Schelven van zuster D. te Amsterdam, f. 10.—.

Da. J. H. HOUTZAGERS, Voorzitter,
Arnhem, Velperweg 83.

Leestafel.

I. H. S. S. KUYPER. DE PILGRIMFATHERS IN NEDERLAND. Uitgave van J. H. Kok te Kampen. Einde Augustus en begin van deze maand is, zoo ten onzent als in Engeland en Amerika, feestelijk herdacht het feit, dat eenige Engelsehe PURITAINEN, die later 'Pelgrimvaders' zonden heeten, met de MAYFLOWER naar AMERIKA overstaken en daar de kolonie 'NEW ENGLAND' stichtten. Het doel van die reis was, zoolks M. J. KUYPER in dit boekje terecht schrijft, 'vrij te zijn God naar Zijn Woord en hun geweten te dienen. Een vrijheid, die hun, in eigen vaderland, op straffe des dood verboden was.'

Met de stichting van 'NEW ENGLAND' is dit doel bereikt en daaruit is, zoolks het meer gaat, een ander doel ontstaan en ook verwezenlijkt, de grondlegging van de Republiek der Verenigde Staten van NOORD-AMERIKA.

De omstandigheid, dat deze PURITAINEN, alvorens naar AMERIKA te gaan, van 1608—1620 in ons land hebben gewoond, maakt dat ook wij, NEDERLANDERS, aan de feestelijke herdenking deelneemen.

Doordat DE HERAUT de laatste maanden 'in half uniform overtoerde,' komt de aankondiging van M. J. KUYPER's 'spont testum.'

Toch mocht die aankondiging hier niet achterwege blijven.

En dat niet alleen uit courtoisie tegenover de schrijver, maar ook omdat een feit van zoo verstrekkende en daarbij blijvende betekenis in de historie van ons geslacht is dat wat zij beschrijft, nog in andere tijden in herinnering moet blijven, dan in zijn gedenkbaren of op zijn gedenkdagen.

Daarbij komt dat dit boekje, het telt maar 57 bladzijden, in velerlei opzicht geschikt is, om wat de Pelgrimvaders wilden en bestonden en wat onder Gods leiding daaruit geworden is, in herinnering te houden.

Het trof mij, hoe juist de schrijver reeds terstond zoo het een als het ander typeert met de twee bijbelpaaten Hebr. XI:13—16 en Jes. LX:22.

Maar ook is zij met het opstellen van dit geschrift niet over één nacht zij gegaan. Zoolks tocht uit haar twee boeken over AMERIKA bleek, stond zij tegenover het in dit boekje behandeld onderwerp niet vreemd, en toch heeft zij, voor zich tot schrijven te zetten, den raad ingewonnen van twee op dit stuk betrouwbare gidsen. 'Ik raadpleegde,' zoo deelt ze haar lezers mee, 'de Pilgrimfathers' van Dr. D. Plooy, Secretaris van het Nederlandsche Pelgrimfathers-Comité, en 'de Pelgrimfathers-herdenking in 1920,' door Prof. Dr. A. Eekhof, lid van bovengenoemd Comité en Hoogleraar in de geschiedenis van het Gereformeerd Protestantisme aan de Universiteit te Leiden.'

Laat mij er nog aan toevoegen, dat zij met omnikkenbaar belletristisch talent vertelt; wie die Pilgrimfathers waren; waarom ze weg vertrokken uit Engeland; wat wij, Nederlanders, met die Pilgrimfathers te maken hebben.

Dat in de wijze waarop M. J. KUYPER haar onderwerp beschrijft, de visie van haar Gereformeerde mentaliteit uitkomt, zal voor de meeste HERAUT-lezers des te meer reden zijn om met dit haar jongste geschrift kennis te maken.

Toch heeft deze kijk op het onderwerp allereerst een trouw vermelden van de feiten der historie verhindert. Ik ben het dan ook dikmaal goed eens met den bekwaamen KERKENIEUWS-schrijver van de NIEUWE ROTTERDAMSCHE COURANT, die, kort na de verschijning, van DE PILGRIMFATHERS IN NEDERLAND schreef: 'Met het oog op de actualiteit van het onderwerp zal het boekje, dat den ongewijde aardig orienteert, wel zijn lezers vinden.'

2. L. VAN ELK, MULTATULI'S 'GEBED VAN DEN ONWETENDE', J. H. Kok, 1920, Kampen. Toen ik, vluchtig-kijkend op den omslag dezer ons onlangs toegezonden brochure, in oprichtig-roode reuzetletters den naam MULTATULI en in letters van gelijke oprichtigheid, maar van wat meer bescheiden afmeting, het opschrift van DEKKER's befaamd 'GEBED' las, — was mijn eerste gedachte: 'dat is niets voor de HERAUT en zelfs niet om, zoolks ik nog wel eens doe, ten einde mijn boekerij tegen overvoeding te behoeden, aan PATRIMONIUM of andere Christelijke Bonden en Vereenigingen cadeau te sturen.'

Maar wat verder kijkend, kwam ik van deze gedachte al spoedig terug. Boven den, in het midden van het titelblad gedrukten, naam van den schrijver der brochure las ik 'nauder ontbeeld' en onder dien naam, in heel kleine lettertjes, 'straatpred. der Geref. Kerk te 's-Gravenhage'. En wat deed verdwijnen mijn laatste min-gunstig vermoeden omtrent den aard dier brochure, als 'n benauwendende morgen-droef bij het ontwakken, was, dat ik aan den voet van het titelblad den naam van den uitgever J. H. Kok las.

Dit alles was me 'n verademing. MULTATULI is geantikeerd.

Zijn geurperpeerde reputatie vond haar grol in de geestelijke strooming van de niet-Christelijke religieuzeit onzer dagen, en wat zij eens als erfdeel naliet, in en zijn, ook door mij reeds als student gewaardeerde, schrijftant, waarvan me door de literaire beweging van '80 is geprooteerd, en wat hij met zijn MAX HAV-

ers der gemeente te
geven, die in onze
gemeente bedreigen,
lat naar den wensch
nel aan de gemeente
zen, maar dat toch
oor de ambtsdragers
in goede uitoefening,
erden verwarcken
erst den strijd aan
schillende afdwaling
op de Synode wees
schieden, dan is niet
t op de gemeentele-
dan dienen de ambts-
voorbeld te geven,
r wel eens op gewe-
onderlingen naar het
bekwaam moeten zijn,
t huisbezoek stichte-
ook om de dwalingen
lerleggen en te weer-

Dr. H. H. K.

Scholen

staven: van N. N. te
heer C. B. te Ermelo
mevrouw M. L. te
bemiddeling van Dr. B.
te Amsterdam, 710.—
ZAGERS, Voorzitter,
nhem, Velperweg 88.

afel.

De PILGRIMFATHERS IN
J. H. Kok te Kampen,
gin van deze maand is
t bemiddeling van Dr. B.
te Amsterdam, 710.—
ZAGERS, Voorzitter,
nhem, Velperweg 88.

de laatste maanden in
de, komt de aankon-
k's post festum.
kondiging hier niet ach-

courtisane tegenover de
omdat een feit van zoo
blijvende betekenis in
elacht als dat zij ze
tijden in herinnering
n gedenkjaren of op zijn

boekje, het telt maar
opricht geschikt is, om
wild en bestonden en
daaruit geworden is, in

niet de schrijver reeds
s ander typeert met
Hebr. XI: 13—16 en

et opstellen van dit
zoals en over AMERIKA bleek,
in dit boekje behandeld

en toch heeft zij, voor
ten, den raad ingewon-
ten betrouwbare gidsen,
leert ze haar lezers mee,

n Dr. D. Plooy, Secre-
andische Pelgrimfathers-herdenking in
A. Eekhof, lid van de bo-
Hoogleraar in de ge-
formeerde Protestantisme
leiden."

te toevogden, dat zij met
sch talent vertelt: wie
; waarom ze weg gingen
Nederlanders, met die
hebben.

rop Mij, KUYPER haar
e visie van haar Gere-
komst, zal voor de meeste
meer reden zijn om met
t kennis te maken.

op het onderwerp aller-
den van de feiten der
ik ben het dan ook
te den bekamen KERK-

e NIEUWE ROTTERDAM-
ort na de verschijning,
s IN NEDERLAND schreef:
taaiten van het onder-
dat den oningewide
in lezers vindende.

ULTATULI's »Gebed VAN
L. Kok, 1920, Kampen.
kend op den omslag
geroonden brochure, in
ters den naam MULTA-
bijkje opzichtigheid, maar
a afmeting, het opschrift
»Gebede las, — was

»dat is niets voor de
om, zoals ik nog wel
ijn boekje tegen over-
aan PATRIMONIUM of
nden en Vereenigingen

end, kwam ik van deze
rug. Boven den, in het
d gedrukten, naam van
hure las ik »nader on-
naam, in heel kleine

ler Geref. Kerk te »Gra-
verdwijnen mijn laatste
omrent den aard der
wenden morgen-droom
dat ik aan den voet
naam van den uitgever

»redaming.
»erd.

putatie vond haar graf
van de niet-Christe-
dagen, en wat zij ons
ijn, ook door mijn reeds
te, schrijfaant, waarvan
e beweging van '80 is
met zijn MAX HAVE,

LAAR VOOR INDIE gedaan heeft. Als »geestig»
schrijver staat hij, in combinatie-gave, verre
beneden HEINE, en hoe gaarne hij ook als wijs-
geer poseerde, zij, die van filosofie eenig
verstand hebben, zijn het er over eens, dat zijn
denkkracht niet haalt bij die van NIETZSCHE.

De MULTATULI-VERSTEN, dit jaar, ter herden-
king van DOUWES DEKKER's geboorte op 2 Maart
1820, gehouden, hebben in dit alles dan ook
geen verandering gebracht.

Maar mist het blijven-denken aan MULTATULI,
anders dan als stylist en als propagandist voor
verbetering van Indische toestanden ook zin,
toch was het lang niet misgerien van den heer
VAN ELK, dat hij op dat besaamde »Gebed van
den Onwetende" nog eens de aandacht vestigde.

De heer VAN ELK, Straatprediker der Gere-
formeerde Kerk te »Gravenhage, is mij geheel
onbekend. Ik weet niet of hij, als andere
straatpredikers die ik zoo ten onzent als in het
buitenland wel eens in functie zag, een man is
van min of meer hooge maatschappelijke po-
sitie. Maar wat ik uit zijn boekje geleerd heb
is, dat hij voor het ontleden van dit zoo pro-
fane gedicht van den ongodist DEKKER de rechte
man was.

Zeker, op 'n gebed, op het heel intiem spre-
ken van den mensch tot God, voegt geen kritiek.

Maar dit is geen gebed.

De geachte schrijver analyseert en kritiseert
dit God-tergend stuk dan ook zoo, dat het in
zijn holheid en verdraasheid uitkomt.

En, blijkbaar gedachtig aan het »de mensch
handelt naar dat hij is," kon hij dat te eerder,
doordat hij met het raadplegen van een rijke
literatuur over DOUWES DEKKER, een literatuur
wier vermelding men op de laatste pagina der
brochure vindt, zich in diens persoonlijkheid
had ingedacht.

Of dat »Gebed van den Onwetende" nu al
die moeite waard is?

Nu, MULTATULI is, in meer dan één zin, dood.
Maar zijn geest spookt nog rond, in de
kringen eener verlepte en ouderwetsche
Vrijzinnigheid, en denkend, dat zij heel nieuw-
wetsch doen, bidden zij in die kringen, als ze
nog bidden, het na.

Op deze menschen zal VAN ELK's kritiek
niet veel uitwerken.

»n Kritiek van Gereformeerden kant en dan
nog wel van 'n Gereformeerden straatprediker!
Laat het boekje maar eens kijken aan deze
oude heeren, aan dit geslacht dat in de woestijn
moet sterven en u zult zien hoe ze daar met
schouder-geestoot en hoofd-gedraai en oogen-
geknip op reageeren.

Anders staat het echter met de vliegclachtig-
heid der rijpere jeugd van niet Vrijzinnigen
huizen, die in haar opatandigheid, par esprit de
contradiction, als zij te onzaliger ure het »Ge-
bed van den onwetende" in handen krijgt, en
het zonder er veel van te begrijpen, las, vertelt
dat het zoo innig vroorn is en dat die Multatuli
toch ook wel bad, al deed hij het met een beetje
andere, maar veel mooier woorden, dan men
het te huis of zelfs wel in de Kerk doet.

Voor dit geslacht kan VAN ELK's boekje
dengd doen, en daarom was het schrijven er
van wel de moeite waard.

Als u zoo'n vliegclachtig ontmoet, geef het hem
of haar, niet een vriendelijk, maar u moet je
dit toch ook eens lezen, in handen.

In de brochure gaat aan de rake kritiek op
het »Gebed van den Onwetende" vooraf MUL-
TATULI's LEVENSLUOP en MULTATULI's KARAKTER.

Twee hoofdstukjes waarin niets wordt ver-
bloemd, maar de eigengerechtigheid, die zelfs
ook den mensch welke zichzelf als zondaar-
voor-God heeft leeren kennen, nog in hart zit,
wordt er door niets in geveed.

3. STEMMEN DES TIJD. Utrecht — G. J. A.

Ruys
Voor wie, onder ons, belangstelling in Wijs-
begeerte, vestig ik hier de aandacht op de
Studie van Dr. O. NORRÉ, Jr. over PROF. GUN-
NING ALS WIJSGERIG DENKER in het Juli- en
Augustus Nr. van dit Maandschrift. G.

Voor Kinderen.

IN VREEMDE HAVEN.

XV.

IN HET VERRE LAND.

De dagen die nu kwamen waren voor Hen-
drik zeker de aangenaamste van de geheele reis.
En dat zei iets, want die reis duurde lang, daar
men wel geen storm had maar voortdurend
tegenwind en zoodoende slechts tragelijk voor-
uitkwam, spijt alle kunst van den eersten stuur-
man.

Het werd voor Hendrik een geheel ander
leven. De gevarrijke en nuttelooze klimpartijen
hielden op. Daarentegen stelde de stuurman hem
voor zijn bekwaamheid eens te beproeven aan
het nateekenen van een zeekart. Of Hendrik
al zei, dat hij geen verstand van teekenen had,
de stuurman zei: »wat niet is kan nog komen;
oefen je maar vast; je hebt al den tijd."

En dat was ook zoo, nu zoo veel baantjes
wegvielen.

De kapitein en de stuurman deden, kort ge-
zegd, elk voor zich hun best om Hendrik de
kwade dagen te doen vergeten, die hij doorleefd
had. Het was als begrepen zij nu eerst dat de
knaap een reis deed voor zijn genoegen en niet
als tamelijk overbodige tweede scheepjongen.
Hij behoeft niet meer te stijven en aan te
dragen dan hij zelf wilde, en zat zelfs nu en
dan met zijn vrijen tijd verlegen. Het kaart-
teekenen was echter niet vlotten. Gelukkig
wist de kapitein raad en kreeg Hendrik schrijf-
werk, wat hij tamelijk goed verrichtte, ook bood
hij den scheepartsimmerman aan dezen la zijn werk
te helpen, wat niet dank werd aanvaard en aan
Hendrik gelegenheid gaf al vast iets van een
ambacht te leeren.

Eindelijk draaide de wind naar het Oosten,
en kon het schip met volle zeilen voortuitstee-
ven naar de West. Weldra was die bereikt en
wierp men bij Parimaribo de ankers uit, tot
grootte vreugd van allen na zulk een lange zeereis.
Nauwelijks aangekomen haastte de kapitein
zich den heer Van Bergen daarvan bericht te
zenden. Tevens verzocht hij dringend hem te
spreken. Dat kon reeds den volgende morgen.
Toen ging de kapitein met een eenigzins
bezwaaard hart zijn bezoek brengen.

De reeder ontving den schipper zeer vriend-
delijk en begon dadelijk te spreken over de
zaken en allerlei vragen te doen. Toen de
kapitein over allerlei bericht had gegeven sprak
de reeder:

»Wij mogen wel weer zeggen: De Heere heeft
alles wel gemaakt!"

Eenigzins vreemd keek de kapitein op. Zulk
een vromen patroon had hij nog zelden gehad.
Doch hij haastte zich te zeggen:

»U hebt wel gelijk. Met zoo'n schip drijft
men toch maar altijd op Gods genade."
»Aan land ook", merkte de reeder glim-
lachend op.

»Zeker mijnheer. Maar nu heb ik nog iets.
U zult wel niet raden wien ik u eerstdaags hier
hoop te brengen, en die zelf de reis aanvaard
heeft zonder te weten met welk doel!"

»Gij spreekt in raadsels, beste vriend, maar dat
komt zeker doordat wij elkaar nog niet kennen
en voor het eerst ontmoeten."

»Mag ik het dan even toelichten? Ik heb
een jongmensch aan boord, die zegt uw neef te
zijn. Hij heeft u nooit gezien, maar uit al wat
hij zegt en ook bij onderzoek, gelijk mij ge-
bleken is, spreekt hij de waarheid. Daarom
dacht ik dat het 't best was als u het goed
vindt hem eens hier te brengen; dan kunt u
zelf oordeelen."

De reeder zette groote oogen op en zei:

»Er is mij nog niet alles duidelijk, maar het
best zal wesen, dat die neef mij eens spoedig
komt opzoeken. Ik ben werkelijk nieuwsgierig
en u hebt mij zeker alles verteld wat u van de
zaak weet. 't Verdere zal ik wel hooren. In-
tusschen hartelijk dank voor uw moeite."

De kapitein ging heen. Hij had begrijpelijker-
wijs niet alles verteld en was blij, dat het zoo
liep. Hij haastte zich Hendrik te waarschuwen,
dat die bij mijneer Van Bergen werd verwacht,
en zocht toen den stuurman op. Wat Hendrik
betreft, deze had niet zoodra de boodschap ge-
kregen of hij haastte zich naar zijn vriend, den
kok, en vertelde met een gezicht dat glansde
van blijdschap wat de kapitein hem had mee-
gedeeld.

»Dat is dunkt mij een goede boodschap", zei
de kok, »daar kan wat op volgen. Je gaat zeker
morgen. Intusschen zullen we eens op den goede
afloop drinken, en wel een lekker kopje choco-
laad, dat ik dadelijk ga klaarmaken."

Onder het drinken werd nog druk over de
grootte zaak gesproken. De kok merkte op, hoe
wonderlijk alles geleid was, zeker onder het
bestuur des Heeren. Wie weet, ging hij voort,
of nu niet al uw wenschen vervuld worden. Ge-
kunt misschien in de West werk vinden, een
vak leeren en zoo zou de ontmoeting met
uw oom u nog op ongedachte wijze ten
goede komen. Wat mij betreft het zou mij
spijten zoo je in de West bleef. Want wij zijn
zoo ongemerkt vrienden geworden, en de vrien-
schap lijdt er wel eens onder als de een in
Europa, en de ander in Amerika zit. Samen
uit, samen thuis, zou ik zeggen, maar natuurlijk
daar kun je niet mee rekenen.

»We zullen zien" antwoordde Hendrik »'t is
nog zoo ver niet."

Met een kloppend hart verliet Hendrik Crul
den volgende morgen het schip, en ging naar
den wal om zijn oom op te zoeken.

Hij had een langen weg en al den tijd om
na te denken. Allerlei gedachten en vragen
doorkruisten zijn hoofd. Hoe zou zijn oom het
bezoek opnemen? Zou hij, de rijke reeder, zich
misschien schamen voor dat armen, eenvoudigen
neef? Zou hij ook liefst zich van Hendrik af
willen maken? Hoe zou het verder gaan? En
zoo dacht en vroeg hij voort, tot hij het hem
aangewezen huis van den heer Van Bergen had
bereikt en aanschelde.

't Was een mooi gebouw, prachtig zelf vond
Hendrik, in elk geval veel te aanzienlijk voor
mensen als hij. In stilte bad hij den Heere
zijn weg voorspoedig te maken en het hart van
den heer Van Bergen gunstig voor hem te
stemmen.

In de mooie, lichte kamer waar men hem
gelaten had, wachtte Hendrik af, wat volgen
zou. Het duurde niet lang, of hij hoorde zware
voetstappen, en weldra stonden in de spreek-
kamer tegenover elkander twee menschen, de
een veel ouder dan de ander, beide elkaar
nauwkeurig opnemend; beide ook verlangend
van elkaar iets meer te weten.

Maar hoe weinig ook de een nog van den
ander wist, toch ging een gedachte van gelijken
aard beide gelijktijdig door het hoofd, deze
namelijk dat een sprekende familietrek op het
gezicht van den jongen man, allen twijfel
onmogelijk maakte. Sprekend zijn moeder, doch
de heer Van Bergen. Sprekend moeders broer
van het portret, dacht Hendrik Crul, die zoo
verlegen was, dat hij geheel vergat zijn pet af
te zetten.

»Ga nu eens zitten" sprak de heer Van Bergen
vriendelijk »en vertel mij nauwkeurig hoe je er
toe gekomen zijt, mij op te zoeken."

Nu begon Hendrik zijn verhaal, dat de lezer
reeds kent. Hij vertelde echter nu meer dan hij
oort aan den kapitein of den stuurman had ge-
daan. De reeder luisterde aandachtig toe.

Toen Hendrik was uitgepraat, deed de laatste
hem allerlei vragen en zei ten slotte:

»Ik geloof dat we nu genoeg weten. Er is
geen twijfel aan: ik ben uw oom en gij zijt
mijn neef. Hoe wonderlijk heeft alles mee-
gewerkt om ons saam te brengen. We mogen
er de hand des Heeren in zien, niet waar? Gij
zijt, vertrouwt ik, in zijn vrees grootgebracht."

HOOGENDEK.

Officiële Berichten.

Vrije Universiteit.

Men schrijft ons:
De jaarvergadering van Haarlem ligt nog
versch in 't geheugen.

Maar de Vrije Universiteit moet op 20
October haar 40 jarig bestaan herdenken zal,
heeft ook recht op een dankbaar herdenken.
Dit wordt door het lokaal-comité goed begre-
pen, en de plannen om dit herdenken op een
passende wijze te doen plaats hebben, zijn
bina geheel vastgesteld.

Dinsdag 19 October van des namiddags
3—5 uur zal het Studentencorps der Univer-
siteit een receptie houden, waaraan zeker
door velen zal worden deelgenomen. Goed
gezien H.H. Studenten. De Universiteit op
Gereformeerden grondslag wordt gedragen
door het Gereformeerde volk, en de studen-
ten dezer stichting zijn de mannen der toe-
komst waarop zij naast God hunne verwach-
ting hebben. Zij zullen daar elkander ont-
moeten de mannen en vrouwen uit het volk
en de studenten der Universiteit.

Te half acht wordt in de Keizersgrachtkerk
een ure des gebeds gehouden, en na afloop
van deze samenkomst zal door het lokaal
comité in het gebouw Bellevue (Marinistraat)
gelegenheid worden gegeven aan de vrienden
om elkander te ontmoeten. De leiding van
deze vergadering is opgedragen aan Dr. T.
Ferwerda en het zal daar niet aan gezellig-
heid ontbreken, omdat er meer stof zal wesen
om te spreken dan er tijd gevonden wordt.
Woensdag 20 October, den geboortedag van
de Vrije Universiteit, wordt na een rede van
den Rector Dr. H. H. Kuyper het rectoraat
der School overgedragen aan den benoem-
de rector Dr. R. H. Wolter.

Door het lokaal-comité worden pogingen
aangewend om van 10 tot 12 uur de broe-
ders en zusters in en buiten Amsterdam
nige belangrijke werken, te doen bezich-

tigen en het Physiologisch Laboratorium van
Prof. Dr. F. J. J. Buytendijk te bezoeken.

Ten einde een en ander geregeld te doen
verloopen, zullen voor de samenkomst op
19 October in Bellevue kaarten worden uitge-
reikt, welke kaarten moeten aangevraagd
worden aan het Bureau der Vereeniging
Keizersgracht 164. Bij deze aanvragen moet
dan opgegeven, welke werken men op Woens-
dag 20 October wil bezoeken, opdat vooral
kan bepaald worden op hoeveel personen
moet worden gerekend.

De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat er
zoo veel personen zich zullen aanmelden dat
de aanvragen de plaatsen overtreffen; dus
zal het wel goed zijn om met het aanvragen
van kaarten niet lang te wachten.

Mochten eventueel aanvragen inkomen
waarbij niet is aangegeven welke der bezoeken
wenschen bijgewoond te worden, dan
zal het comité voor de aanvragers de keuze
bepalen.

Het lokaal-comité Amsterdam heeft ook
besloten om gelden te verzamelen. Op een
feestavond van de Vrije Universiteit moet
ook een feestgave wesen. Daarom wordt nu
reeds een ieder die een feestgave wil afzon-
deren, dringend uitgenoodigd de bijdrage te
zenden aan het Bureau Keizersgracht 164 te
Amsterdam — Postcheque en Girodienst
No. 6327. Men denke er aan om op de strook
te plaatsen FEESTGAVE 1920, dan komt dat
op 19 October keurig in orde.

Generale Synode van de Gereformeerde Kerken.

7 Sept. 1920.

Morgenzitting.

De praeses opent de vergadering, laat zin-
gen Ps. 150: 1 en gaat voor in gebed.

Ps. Zwaan wordt verwelkomd.

Dr. Keizer leest de notulen van de vorige
zitting, welke worden goedgekeurd.

Mededeeling wordt gedaan van eene dank-
betuiging namens H. M. de Koningin voor den
gelukwensch der Synode op H. D. verjaardag.

Voorlezing geschiedt van een schrijven van
Prof. Dr. A. A. van Schelven omtrent de vol-
voering van de opdracht aan hem en Da. J.
Dooma, te »Gravenhage, gegeven tot-verte-
genwoordiging van onze kerken bij de Pil-
grim-Fathers-herdenking.

Dr. Van Es deelt mede, dat de Commissie
van praes-advies, aan welke was teruggezon-
den het rapport over het »leerboek", om nader
te overwegen, of een zelfde boekje zou worden
gebruikt voor de school en voor de catechisa-
tie, dan wel twee verschillende, meent te moe-
ten blijven bij haar voorstel, om één boek voor
beide te geven. Over deze kwestie wordt het
woord gevoerd door Prof. Lindeboom, Da. de
Geus, Prof. Kuyper, Dr. Dijk, Oud. van Dorp
en den rapporteur.

De volgende conclusiën worden aangeno-
men:

1. Als zijnde dit niet noodzakelijk en ook
ongewenscht, niet in te gaan op het verzoek
van den Raad der Gereformeerde Kerk van
Amsterdam-Zuid (Overtoom) om een nieuw
catechetisch leerboek mede voor den kansel op
te stellen; maar

2. wel in overeenstemming met de voorstel-
len van onderscheidene Particuliere Synoden
en het verzoek van de Gereformeerde Scholen,
in »Gereformeerde Schoolverband" verenigd,
het ontwerpen van een nieuw leerboek voor
catechisatie en school ter hand te nemen;

3. daartoe een afzonderlijke commissie te
benoemen van drie personen, namelijk één
Hoogleraar in de theologie, één Dienaar des
Woords en één deskundige op het gebied van
het onderwijs, die bij de opstelling van het
leerboek goede voeling zal houden met de te
benoemen commissie voor de nadere formu-
leering van sommige stukken der belijdenis
uiterlijk een half jaar vóór de volgende ge-
woene Generale Synode het concept van zulk
een leerboek den kerken zal toezenden; en

4. van dit besluit ook aan de Commissie van
Uitvoering van »Gereformeerde Schoolver-
band" kennis te geven.

De Rensing brengt rapport uit over de voor-
stellen aangaande de herziening der liturgi-
sche geschriften, der liturgische gebeden en
van het huwelijksformulier. Aan de discussie
nemen deel Prof. Kuyper, Da. Breukelaar en
de rapporteur. De Synode besluit:

Vijf deputaten te benoemen, aan wie wordt
opgedragen:

1e. de liturgische geschriften in hun geheel
te overzien en zoo noodig een herziening voor
te bereiden;

2e. in het bijzonder bij dezen arbeid de aan-
dacht te schenken aan een revisie van het
huwelijksformulier en aan het formulier van
bevestiging der onderling en diakonen, en

3e. dienaangaande aan de eerstvolgende Ge-
nerale Synode rapport uit te brengen.

In de Acta zal worden opgenomen, dat hier-
door niet uitgesloten is eene uitbreiding der
liturgische geschriften op bepaalde punten.

Dr. De Moor rapporteert over de voorstel-
len, welke betrekking hebben op de overzie-
ning van den bundel »Eenige Gezangen". Dit
rapport wordt besproken door Prof. Linde-
boom. Prof. Hoekstra, Dr. van Es en den
rapporteur. Met een kleine amendement wordt
aangenomen het voorstel der Commissie en
besluit de Generale Synode te benoemen een
vijftal Deputaten, die, behalve het overzien
der liturgische geschriften en gebeden en het
ontwerpen van vragen voor de Openbare Be-
lijdenis, waartoe reeds besloten werd (in zoo-
verre met afwijking wat het laatste betreft
van het besluit dezer Synode art. 85 der
Acta), ook den bundel »Eenige Gezangen" zal-
len overzien en voorts trachten dien uit te
breiden met enige andere berijmde of onbe-
rijmde gedeeltes der H. Schrift, welke het den
kerken vrij zal staan, nevens de Psalmen in
den eeredienst te gebruiken.

Prof. Bouwman brengt rapport uit over het
gravamen van Dr. C. M. Buizer, te Harder-
wijk, met betrekking tot artikel 27—30 der
Ned. Geloofsbelijdenis. Nadat over het rapport
en de conclusiën het woord is gevoerd door
Prof. Ridderbos, Prof. Hoekstra, Prof. Kuy-
per en den Praeses, besluit de Synode uit te
spreken:

1e. dat het gravamen van Dr. Buizer tegen
art. 27—30 van de Belijdenis in eigenlijken
zin niet een gravamen te noemen is, wil het
niet gericht is tegen de genoemde artikelen
als zoodanig, maar tegen een uitlegging en
opvatting van deze artikelen, en uitgaat van
een uitlegging, waarmede de Synode niet in-
stemt;

2e. dat de Synode op de verdere beschou-
wing van Dr. Buizer in deze zaak thans niet
ingaat, omdat zij eene Commissie heeft be-
noemd met het mandaat om eene nadere for-
muleering en uitwerking van de drie artikelen
des geloofs: over de H. Schrift, over de Kerk
en over de verhouding van Kerk en overheid,
in overweging en in studie te nemen;

3e. dat van dit besluit kennis gegeven wor-
de aan Dr. Buizer, aan de Part. Synode van Ze-
eland, en aan de classis en de kerk van Mid-
delburg.

Middagzitting.

De zitting wordt heropend met het zingen
van Ps. 25: 3.

De Praeses noodigt de praes-adviseerende
commissie uit, de voordrachten voor te benoe-
men Deputaten bij het Moderamen te willen
indienen.

De Verhoef brengt rapport uit over een
voorstel van de Part. Synode van Groningen
betreffende afsnijding van doopleden, die zich
in belijdenis en wandel als ongeloovige en
goddelooze menschen aanstellen.

De conclusiën van dit rapport worden na
korte gedachtenwisseling aanvaard.

De Synode spreekt uit:

a. dat er van tucht over doopleden »in cor-
relatie met de tucht over belijdende leden" ge-
een sprake kan zijn, wil de doopleden, die
ondanks de rijkheid hun levens niet tot be-
lijdenis des geloofs komen, geene gewettigde
positie in Christus kerk hebben, en dus deze
ongewettigde positie ook niet mag geroemd
worden;

b. dat er van excommunicatie van doop-
leden niet kan worden gesproken, maar wel
de kerkeraad kan verklaren, dat doopleden,
»die in belijdenis en wandel zich als ongeloov-
ige en goddelooze menschen" openbaren, zich
hebben onttrokken aan de Geref. Kerk;

c. dat het in sommige gevallen wenschelijk
kan zijn, dat de kerkeraad, aler hij dit con-
stateert en de desbetreffende verklaring aan
de gemeente bekend maakt, eerst het advies
der classis vraagt, hoewel dit vragen van ad-
vies in geen enkel geval als verplichtend kan
worden geacht;

d. dat de formulering van zulk eene ver-
klaring aan de prudentie van iederen kerke-
raad wordt overgelaten;

e. van deze conclusies wordt aan de Part.
Synode van Groningen schriftelijk mededeeling
gedaan.

Vervolgens rapporteert Da. Verhoef over een
voorstel van de Classis Hallum betreffende
»atlesten aan doopleden."

De Synode besluit:

a. de Classis Hallum te verwijzen naar het
besluit der Synode van Middelburg in 1896
(cf. acta art. 54) en het besluit der Synode van
Den Haag in 1914 (cf. acta art. 26);

b. nogmaals bij de Kerkeraden er op aan te
dringen er voor te zorgen, dat aan de betrok-
ken Kerkeraden, waaraan doopleden verhuiz-
zen, bericht van deze verhuizing geschiedt;

c. aan de classis Hallum van dit besluit
schriftelijk mededeeling te doen.

Nog rapporteert Da. Verhoef over een voor-
stel van de Part. Synode van Groningen, strek-
kende om in behandeling te nemen een rap-
port in zake kerkelijk toezicht op Christelijke
scholen, reeds uitgebracht aan de Generale
Synode van »Gravenhage. Bedoeld rapport
is gedrukt en aan de leden der Synode rond-
gedeeld.

De Generale Synode besluit het rapport van
Prof. Dr. H. H. Kuyper over een in 1914 te
Den Haag ingekomen voorstel der Part. Syno-
de van Groningen, handelende over de art.
21, 41, 44 en 53 K. O. rakende het verband
tusschen kerk en school, nu in behandeling
te nemen.

Aangezien niemand het woord over dit
rapport verlangt of hoofdelijke stemming over
de conclusie verlangd, wordt deze door de
Synode aanvaard. Deze conclusie strekt om,
met waardeering van de goede bedoeling dier
Part. Synode, niet in te gaan op haar voor-
stel dat de Generale Synode verklare, dat de
bepalingen der K. O. in de genoemde artikelen
niet meer beantwoorden aan den eisch der
omstandigheden, en de grondgedachten, welke
daarbij moeten gelden, niet voldoende vast-
staan, en daarom een commissie benoemen ter
fine van advies over deze zaak.

Prof. Groshede brengt rapport uit over een
schrijven van Br. W. de Kwast e.a., te Gouda,
inzake het lidmaatchap aan het N. V